

HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, TIÊU CỰC

LỜI MỞ ĐẦU

Trong di sản Hồ Chí Minh, tư tưởng về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực (PCTNTC) là một hệ thống quan điểm nhất quán, cơ bản và chiếm vị trí vô cùng quan trọng. Cả cuộc đời hoạt động cách mạng, Người sớm phát hiện và đề ra những chỉ dẫn quý giá, có căn cứ khoa học, kinh nghiệm thực tiễn làm cơ sở chỉ đạo đấu tranh phòng, chống những “căn bệnh” vô cùng nguy hại nảy sinh trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là khi Đảng Cộng sản Việt Nam trở thành Đảng cầm quyền.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về PCTNTC được thể hiện ở rất nhiều bài nói, bài viết của Người từ những năm 20, thế kỷ XX đến năm 1969 khi Người từ biệt thế giới này. Tư tưởng đó còn thể hiện sinh động qua gần 60 năm Người cống hiến, phục vụ Nhân dân, đất nước và loài người tiến bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh - Người thầy của cách mạng Việt Nam, lãnh tụ vĩ đại của dân tộc ta, người bạn thân thiết của các dân tộc trên thế giới, trở thành biểu tượng cao đẹp nhất, là tấm gương mẫu mực của người cộng sản: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.

Nhiều thập niên qua, đặc biệt là từ khi thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện đất nước mà tiêu biểu trong nhiệm kỳ Đại hội XII, những năm đầu nhiệm kỳ Đại hội XIII, dưới ánh sáng soi đường của tư tưởng Hồ Chí Minh “*Công tác đấu tranh PCTNTC, lãng phí chuyển biến mạnh mẽ, có bước đột phá, được tiến hành quyết liệt, có hiệu quả*”¹ để lại những dấu ấn nổi bật; tạo sự đồng thuận cao trong xã hội; niềm tin của cán bộ, đảng viên và Nhân dân với Đảng, Nhà nước được củng cố, tăng cường. Tuy nhiên, “*Tham nhũng, lãng phí trên một số lĩnh vực, địa bàn còn nghiêm trọng, phức tạp, với những biểu hiện ngày càng tinh vi, gây bức xúc trong xã hội*”²; tham nhũng, tiêu cực (TNTC) vẫn là “*Một trong những nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ ta*”³.

Đất nước đang bước vào thời kỳ phát triển mới trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng với những thời cơ lớn và thách thức không nhỏ. Cuộc đấu tranh PCTNTC cũng bước vào giai đoạn khó khăn, cam go, phức tạp và quyết liệt hơn. Đòi hỏi cấp

¹Văn kiện Đại hội XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tập 1, tr.77, tr.93

²Văn kiện Đại hội XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tập 1, tr.77, tr.93

³Văn kiện Đại hội XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tập 1, tr.77, tr.93

ủy đảng, chính quyền, các ban, ngành, Mặt trận và các đoàn thể chính trị - xã hội, địa phương, cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, các tầng lớp nhân dân cần phải kiên quyết, kiên trì, quyết tâm hơn trong cuộc đấu tranh ngăn ngừa, đẩy lùi TNTC.

Tiếp tục thực hiện Kết luận số 01-KL/TW, ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị; Chuyên đề toàn khóa Đại hội XIII (2021-2025) về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; tiếp nối Chuyên đề năm 2023: *“Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về xây dựng văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững quê hương, đất nước”*; được sự chỉ đạo của Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy tổ chức biên soạn Chuyên đề năm 2024: *“Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực”*.

Chuyên đề cung cấp những nội dung cơ bản tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về PCTNTC và kết quả cũng như phương hướng, nhiệm vụ tiếp tục triển khai tổ chức thực hiện công tác PCTNTC trên địa bàn tỉnh. Đây là tài liệu quan trọng, thiết thực góp phần đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người trong giai đoạn hiện nay trên địa bàn tỉnh. Đồng thời, nghiên cứu chuyên đề là dịp để mỗi cán bộ, đảng viên nhận thức sâu sắc, đầy đủ hơn về ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác PCTNTC từ đó nâng cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý, người đứng đầu trong PCTNTC, góp phần siết chặt kỷ luật, kỷ cương của Đảng, củng cố niềm tin của Nhân dân đối với Đảng.

Xin giới thiệu chuyên đề năm 2024 để cấp ủy đảng, cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, địa phương cùng cán bộ, đảng viên và Nhân dân trong tỉnh nghiên cứu, triển khai tổ chức thực hiện.

Quá trình sưu tầm, biên soạn không tránh khỏi sai sót, Ban Biên tập rất mong nhận được nhiều ý kiến góp ý để chuyên đề sau được tốt hơn.

Trân trọng cảm ơn!

BAN TUYÊN GIÁO TỈNH ỦY

PHẦN THỨ NHẤT

TU TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, TIÊU CỰC

Suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm những nguy cơ đe dọa đến sự tồn vong của Đảng và chế độ, trong đó có TNTC. Người tiên liệu và sớm phát hiện tệ nạn đó nảy sinh trong bộ máy lãnh đạo, quản lý do chính Người sáng lập. Không chỉ kịch liệt lên án mà Người còn dày công xây dựng một hệ thống quan điểm từ khái niệm, nguồn gốc, bản chất, các hình thức biểu hiện, hậu quả nguy hại đến các giải pháp cơ bản nhằm chỉ dẫn để toàn Đảng, toàn dân, toàn quân đấu tranh phòng, chống, đẩy lùi TNTC.

1. Khái niệm và hình thức tham nhũng, tiêu cực

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, Người chưa dùng cụm từ “tham nhũng”, “tiêu cực”, mà sử dụng các thuật ngữ: “tham ô”, “những lạm” (lạm dụng quyền lực những nhiều dân để đục khoét của dân), “lãng phí”, “quan liêu”, “chủ nghĩa cá nhân”. Những khái niệm, thuật ngữ đó bản chất của nó thực chất là “tham nhũng” như Đại hội VI (1986) lần đầu tiên sử dụng và cụm từ “Tham nhũng, tiêu cực” được đưa vào các văn bản hiện nay.

1.1. Tham ô và hình thức tham ô

Theo quan điểm Hồ Chí Minh: Tham ô là hành vi “gian lận”, “ăn cắp”, “trộm cướp”, chiếm đoạt “của công” làm “của tư”.

+ Đối với cán bộ: Tham ô là lợi dụng quyền hành hoặc chức trách để “*Ăn cắp của công làm của tư. Đục khoét của nhân dân. Ăn bớt của bộ đội. Tiêu ít mà khai nhiều, lợi dụng của chung của Chính phủ để làm quỹ riêng cho địa phương mình, đơn vị mình*”⁴.

Đặc trưng, bản chất của tham ô là lợi dụng chức quyền - thực chất là tha hóa quyền lực - biến “của công” thành “của tư”. “Của công” là tài sản của Nhân dân, do Nhân dân đóng góp nhằm phục vụ sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. “Của công thành của tư” nghĩa là tài sản công không phục vụ vì mục đích chung mà chỉ dành làm của riêng cho cá nhân, gây quỹ riêng cho tập thể - một cơ quan, đơn vị hay một địa phương.

Hồ Chí Minh còn chỉ ra nhiều hình thức tham ô cụ thể: Trong lĩnh vực nông nghiệp, tham ô của các ban quản trị hợp tác xã có thể là “*Khi bắt đầu cày bừa cũng làm mấy con lợn để “liên hoan”. Hễ có cơ hội là bày ra chè chén. Hay khi gặt về tuốt lúa dổi rồi chia “rom” cho xã viên và bà con đem về tuốt lại*”⁵; trong các đơn vị kinh doanh là “*Mua rẻ, bán đắt, khai gian, làm dổi, thông đồng với những chủ thầu xấu,*

⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr355 -356

⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t13, tr217

tham ô hàng triệu đồng của Chính phủ và của Nhân dân ta”⁶; với cán bộ, đảng viên là “Không biết tiếc, biết tôn trọng của công, không biết tiếc của cải do mồ hôi nước mắt đồng bào làm ra. Do đó mà để ra xa xỉ. Lương bổng Chính phủ cấp cho chúng ta có hạn mà ta xa xỉ thì lấy tiền đâu? Đã có cái áo rồi còn muốn hai ba cái như thế. Lại muốn mua thứ này thứ khác mà thiếu tiền sẽ sinh ra tham ô”⁷.

Ngoài hình thức tham ô trực tiếp như nêu trên, Người còn đề cập đến hình thức tham ô khác mà nhiều cán bộ, đảng viên mắc phải nhưng không để ý, không quan tâm hoặc coi là chuyện bình thường. Ví như: “Một cán bộ, Chính phủ, Nhân dân trả lương hàng tháng, nhưng lại kém trách nhiệm, đứng núi này trông núi nọ, làm việc chậm chạp, ăn cắp giờ của Chính phủ, của nhân dân”⁸. Người cho rằng đó cũng là hành vi tham ô - tham ô gián tiếp. Hình thức tham ô này ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng, hiệu quả công tác, tác phong, uy tín cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức.

+ Với Nhân dân: “Tham ô là ăn cắp của công, khai gian, lậu thuế”⁹.

Không chỉ có chức, có quyền mà kể cả những người không có chức quyền vẫn có thể là chủ thể tham ô. Người dân “ăn cắp của công, khai gian, lậu thuế” là tham ô. Một ai đó, như: Người buôn bán, mua 1 bán 10 hoặc mua gian bán lậu chợ đen chợ đỏ, tích trữ đầu cơ; người có tiền, cho vay cắt cổ, bóp hầu, bóp họng đồng bào; người cày ruộng, không ra công đào mương, mà lấy cắp nước ruộng láng giềng; người làm nghề (bất kể nghề gì) nhân lúc khó khăn mà bắt chẹt đồng bào; người cờ bạc, chỉ mong xoay của người làm của mình... Hồ Chí Minh liệt những hành vi đó thuộc khái niệm tham ô và những người dân bình thường nếu làm những việc như thế cũng là chủ thể tham ô.

Để diễn tả đầy đủ, sâu sắc hơn khái niệm tham ô, Người sử dụng thuật ngữ và thông qua thuật ngữ cổ hơn là “liêm” và “bất liêm”.

+ *Liêm*: Là trong sạch, không tham lam, là liêm khiết, không tư túi, khuất tất, bất minh, luôn tôn trọng, giữ gìn của công, của Nhà nước, của Nhân dân. “Liêm” là một phẩm chất thể hiện lối sống trong sạch, không háo danh, không bận tâm toan tính nhỏ nhen, ích kỷ.

+ *Bất liêm*: Là tham lam “tham địa vị, tham tiền tài, tham danh tiếng, tham ăn ngon, mặc đẹp”, là “độc khoét của dân”, “ăn của đút”, “trộm của công làm của tư” và là “lộng quyền”, “dìm người giỏi”, háo danh, “ngại khó khăn, gian khổ”. Đã “tham” là “bất liêm”, mà “bất liêm” là không có đạo đức.

⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t10, tr204

⁷Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t10, tr609

⁸Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr345

⁹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr356

Người lý giải: Tham tiền dẫn đến đục khoét của dân, trộm cắp của công; tham danh vọng, địa vị dẫn đến đìu người giỏi, mua bán danh vị, nịnh trên, nạt dưới; tham nhàn dẫn đến ngại khó, ngại khổ, đùn đẩy công việc, khi có công thì tranh giành, khi có tội thì đổ vấy; tham sống dẫn đến hèn nhát, thấy việc nghĩa không dám làm, gặp giặc không dám đánh; tham quyền, cậy thế ắt sẽ “đục khoét” của dân, tìm mọi cách ăn “của dút”...

“Bất liêm” sẽ gây tội ác với Đảng, với nước, với dân, dù công khai hay bí mật, trực tiếp hay gián tiếp; “bất liêm” thực chất là “tham ô”, “trộm cắp”, “vô liêm sỉ”, không còn day dứt, xấu hổ khi làm những việc mờ ám, xấu xa, đê hèn, tội lỗi.

1.2. Tiêu cực và hình thức tiêu cực

Tiêu cực là khái niệm rộng dùng để chỉ mọi “thói hư, tật xấu” diễn ra trong xã hội nói chung và trong những “ông quan cách mạng” nói riêng.

Dù chưa dùng cụm từ “tiêu cực”, nhưng nội hàm của thuật ngữ này được Hồ Chí Minh diễn tả cụ thể, đầy đủ, sâu sắc trong tư tưởng của mình. Ngoài “tham ô”, “lãng phí”, “quan liêu”, từ thực tiễn hoạt động cách mạng, Người phát hiện, đúc rút, tổng kết, khái quát và chỉ ra một loạt “căn bệnh” xuất hiện ở một bộ phận CBDVCCVC, như: “chủ quan”, “làm việc trái phép”, “cậy thế”, “hủ hóa”, “cơ hội”, “hẹp hòi”, “chia rẽ”, “kiêu ngạo”, “hiếu danh”, “thiếu kỷ luật”, “hách dịch”, “quân phiệt”, “hữu danh vô thực”, “kéo bè kéo cánh”, “cận thị”, “lười biếng”, “tị nạnh”, “xu nịnh a dua”...

Những “căn bệnh” được Người lần lượt đưa ra ánh sáng, chỉ mặt, đặt tên, đó là hình thức biểu hiện cụ thể của mọi “thói hư, tật xấu” xảy ra trong bộ máy hệ thống chính trị các cấp. Thực chất những “căn bệnh” đó thuộc nội hàm thuật ngữ “tiêu cực” mà ngày nay chúng ta đang sử dụng¹⁰.

2. Nguồn gốc tham nhũng, tiêu cực

Tham nhũng, tiêu cực nảy sinh từ rất nhiều nguyên nhân, trong tư tưởng Hồ Chí Minh, Người đề cập trên những khía cạnh cơ bản sau:

- Một là, *tham nhũng, tiêu cực là sản phẩm của xã hội cũ*

Chế độ xã hội cũ sản sinh ra nhiều thói hư tật xấu, trong đó có TNTC. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: *“Tham ô, lãng phí, quan liêu là những xấu xa của xã hội cũ. Nó do lòng tự tư, tự lợi, ích kỷ hại dân mà ra. Nó do chế độ người bóc lột người mà ra”*¹¹

- Hai là, *thiếu đạo đức cách mạng, sa vào chủ nghĩa cá nhân*

¹⁰ 19 hành vi tiêu cực cần tập trung chỉ đạo phòng chống được cụ thể hóa tại HD số 25-HD/BCĐTW ngày 01/8/2022 của BCĐTW về PCTNTC

¹¹ Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, 16, tr494

Chủ tịch Hồ Chí Minh sớm nhận biết hiện tượng sa sút đạo đức, tha hóa quyền lực trong đội ngũ cán bộ, đảng viên. Người cảnh báo: *“Những người trong công sở đều có nhiều hoặc ít quyền hành. Nếu không giữ đúng Cần, Kiệm, Liêm, Chính thì dễ trở nên hủ bại, biến thành sâu mọt của dân”*¹². Người dự báo: Khi được Đảng, Nhà nước trao quyền nhưng thiếu đạo đức *“Đều dễ tìm dịp phát tài, hoặc xoay tiền của Chính phủ, hoặc khoét đục Nhân dân”*¹³.

Sa đọa đạo đức, tha hóa quyền lực ắt dẫn đến: *“Cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp dĩ công vi tư”*¹⁴.

Chủ nghĩa cá nhân cũng là nguồn gốc làm *“Nảy sinh ra các bệnh nguy hiểm như lười biếng, ngại gian khổ, khó khăn, tham lam, trục lợi, thích địa vị, quyền hành, tham ô, hủ hóa, xa hoa”*¹⁵ và cũng vì chủ nghĩa cá nhân làm cho cán bộ, đảng viên *“phạm nhiều sai lầm”*.

- Ba là, quan liêu là nguồn gốc trực tiếp của tham nhũng, tiêu cực

Cán bộ, đảng viên mắc bệnh quan liêu mệnh lệnh, xa dân, khinh dân, sợ dân, không tin cậy dân, không hiểu biết dân, không yêu thương dân, thậm chí còn lừa phỉnh, dọa nạt dân; khi mỗi cá nhân và cơ quan lãnh đạo, quản lý từ cấp trên đến cấp dưới không sâu sát công việc thực tế, không rõ lai lịch, tư tưởng và công tác của cán bộ mình, thiếu dân chủ, sợ phê bình và tự phê bình, làm trái với lợi ích quần chúng, trái với phương châm, chính sách của Đảng, Chính phủ, không kiểm tra công việc đến nơi đến chốn, *“Có mắt mà không thấy suốt, có tai mà không nghe thấu, có chế độ mà không giữ đúng, kỷ luật mà không nắm vững”*¹⁶, đó là nguyên căn sâu xa, trực tiếp và là điều kiện sinh tộ tham ô và tiêu cực. Người tổng kết: *“Ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó chắc chắn có tham ô, lãng phí; nơi nào bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều tham ô, lãng phí”*¹⁷.

Bệnh quan liêu là *“chỗ gieo hạt vun trồng”*, *“áp ủ, dung túng, che chở”* cho nạn tham ô nảy nở và tạo điều kiện thuận lợi nhất để những cán bộ kém phẩm chất đạo đức *“tha hồ mà tham ô”*.

- Bốn là, quá trình tổ chức, quản lý của bộ máy nhà nước, đội ngũ cán bộ, công chức còn nhiều khuyết điểm, yếu kém và sự hiểu biết của một bộ phận nhân dân còn hạn chế

¹²Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr122

¹³Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr123

¹⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr641

¹⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t12, tr438 -439

¹⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr357

¹⁷Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr2295

Với danh nghĩa “một người đồng chí già”, ngày 17/9/1945 Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư gửi các đồng chí tỉnh nhà. Người day dứt, trăn trở với “lầm lỗi” của cán bộ, đảng viên “*Có người hủ hóa, lên mặt làm quan cách mạng hoặc là độc hành độc đoán, hoặc là dĩ công dinh tư*”¹⁸, “*Khi phụ trách ở một vùng nào thì như một ông “vua con” ở đây tha hồ hách dịch, hoành hợ*”¹⁹. Chính số cán bộ đó là những tấm gương xấu “*dùng của dân, của công để tiêu xài riêng*”, “*Ăn muốn cho ngon, mặc muốn cho đẹp, càng ngày càng xa xỉ, càng ngày càng lãng mạn, thử hỏi tiền bạc ấy ở đâu mà ra? Thậm chí lấy của công làm của tư, quên cả thanh liêm, đạo đức. Ông ủy viên đi xe hơi, rồi bà ủy viên, cho đến các cô các cậu ủy viên, cũng dùng xe hơi của công. Thử hỏi những hao phí đó, ai phải chịu?*”²⁰

Một số cán bộ, đảng viên, công chức “*Không sát công việc thực tế, không theo dõi và giáo dục cán bộ, không gần gũi quần chúng. Đối với công việc thì trọng hình thức mà không xem xét khắp mọi mặt, không vào sâu vấn đề...*”²¹; họ mang nặng phong cách “*Ngồi một nơi chỉ tay năm ngón không chịu xuống địa phương kiểm tra công tác*”²². Thực trạng đó, “*Có thể nói rằng: Chín phần mười khuyết điểm trong công việc của chúng ta là vì thiếu sự kiểm tra*”²³. Mắc bệnh quan liêu, là “*mảnh đất tốt cho tham ô, lãng phí sinh sôi và phát triển*”.

Nhà nước các cấp có lúc, có nơi “*Kỷ luật không đủ nghiêm. Để cho bọn giả mạo tiếng Chính phủ hoặc tên Việt Minh ức hiếp nhân dân, xoáy tiền dân, lấy đồ đạc của dân, làm cho dân oán*”²⁴. Khi cán bộ phạm lỗi đáng bị trừng phạt, nhưng chỉ “*phê bình, cảnh cáo qua loa*” do “*cảm tình nể nang*”; hoặc “*không bị trừng phạt xứng đáng*”; thậm chí “*còn có nơi che đậy cho nhau, tha thứ lẫn nhau, lừa dối cấp trên, giấu giếm Đoàn thể*”²⁵ “*Thi hành kỷ luật như vậy làm cho các đồng chí không chỉ không biết sửa lỗi mình mà còn khinh thường kỷ luật*”²⁶.

Trình độ nhận thức và sự hiểu biết hạn chế của một bộ phận Nhân dân cũng là một nguyên nhân làm nảy sinh TNTC trong bộ máy nhà nước. Người nói: “*Quan tham vì dân dại*”. Nếu dân hiểu biết, không chịu “*đút lót*” thì “*quan dù có không liêm cũng hóa ra liêm*”.

¹⁸Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t4, tr21

¹⁹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t5, tr72

²⁰Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t4, tr57

²¹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t9, tr357

²²Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr641

²³Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr637

²⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t4, tr22

²⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t5, tr73

²⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t5, tr73

3. Hậu họa của tham nhũng, tiêu cực

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *“Tham ô, lãng phí, quan liêu là kẻ thù của nhân dân, của bộ đội và của Chính phủ”*²⁷; *“là những tội lỗi đối với Tổ quốc, với đồng bào”*. Tham ô, lãng phí, quan liêu là *“giặc nội xâm”, “giặc trong lòng”,* cho dù *“nó không mang gươm, mang súng”* nhưng nó lại vô cùng nguy hại bởi *“Nó nằm trong tổ chức của ta, để làm hỏng công việc của ta... làm hỏng tinh thần trong sạch, ý chí khắc khổ của bộ đội ta. Nó phá hoại đạo đức cách mạng của ta là cần, kiệm, liêm, chính”*²⁸.

Người coi tham nhũng là đồng minh của thực dân, phong kiến, là một tội ác, để lại hậu họa khôn lường *“Chiến sĩ thì hy sinh xương máu, đồng bào thì hy sinh mồ hôi, nước mắt để đóng góp. Mà những kẻ tham ô, lãng phí, quan liêu thì phá hoại tinh thần, phí phạm sức lực, tiêu hao của cải của Chính phủ, của nhân dân. Tội lỗi ấy nặng như tội lỗi Việt gian, mật thám”*²⁹ ngang với *“tội phản quốc”* làm ra.

Tham nhũng, tiêu cực *“là hành động xấu xa nhất của con người”, “là tội lỗi đê tiện trong xã hội”, “không gì tệ hơn nữa”,* không những xâm hại đến lợi ích, đến tài sản Nhân dân *“đổ mồ hôi, sôi nước mắt”* mà còn gây thiệt hại to lớn về kinh tế, suy giảm nguồn lực phát triển đất nước. Tệ TNTC làm vãn đục chế độ, rối loạn kỷ cương phép nước *“Gây ra bao ác cảm, bao chia rẽ, làm cho cấp trên xa cấp dưới, Đoàn thể (Đảng) xa nhân dân”*³⁰ làm tha hóa, hư hỏng, mất mát một bộ phận cán bộ, đảng viên; xói mòn nghiêm trọng lòng tự hào, niềm tin, kỳ vọng của Nhân dân với Đảng, với chế độ mới; ảnh hưởng tiêu cực nghiêm trọng đến sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc; trực tiếp đe dọa đến sự sống còn của Đảng, sự tồn vong của dân tộc.

4. Tấm gương mẫu mực Hồ Chí Minh về đức Liêm

Cả cuộc đời hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ đấu tranh không biết mệt mỏi để phòng ngừa và đẩy lùi nạn TNTC, mà Người còn là tấm gương tiêu biểu, mẫu mực nhất về đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.

Cuộc đời Người trong sáng như pha lê, không màng đến công danh, phú quý *“Giàu sang không thể quyến rũ, nghèo khó không thể chuyển lay, uy vũ không thể khuất phục”*³¹. Khi tự phê bình, dù khiêm tốn Người vẫn nói: *Bác cũng có khuyết*

²⁷Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr358

²⁸Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr50

²⁹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr490

³⁰Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t5, tr73

³¹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr355

điểm, “*Nhưng có một việc Bác rất tự hào là chưa bao giờ Bác tham ô, dù chỉ một đồng xu của dân, của Đảng*”³².

Trên đỉnh cao quyền lực, không bao giờ và chưa khi nào Người sử dụng quyền lực ấy cho cá nhân, gia đình mình. Trọn cuộc đời, Người sống bình dị như những người dân, không hề có sự cách biệt: Khi ở chiến khu sống trong những lán che bằng tre nứa, về Thủ đô không sống trong Phủ toàn quyền Đông Dương mà chỉ ở ngôi nhà sàn trên vài chục mét vuông; những bữa ăn hằng ngày đơn sơ, đạm bạc, vẫn cháo bẹ, rau măng, vẫn cơm độn ngô khoai như bao người dân Việt Nam khác; vẫn mặc quần áo đã sờn hoặc khâu vá lại; vẫn dùng quạt nan, đi dép cao su; hằng ngày vẫn tự bốc phần ăn để góp vào “Hũ gạo kháng chiến”, nhịn ăn để đem gạo cứu giúp dân nghèo... Trong sâu thẳm lương tâm, Người đau đáu nghĩ về dân “*Lúc chúng ta nâng bát cơm ăn, nghĩ đến kẻ đói khổ, chúng ta không khỏi động lòng*”³³; luôn hướng về Tổ quốc, đồng bào “*Một ngày mà Tổ quốc chưa thống nhất, đồng bào còn chịu khổ, là một ngày tôi ăn không ngon, ngủ không yên*”³⁴ và luôn quan niệm: “*Người ta ai cũng muốn ăn ngon mặc đẹp, nhưng phải đúng thời, đúng hoàn cảnh. Trong lúc nhân dân còn khó khăn, một người nào đó muốn hưởng ăn ngon, mặc đẹp thì không có đạo đức*”³⁵.

Thật hiếm có và hiếm thấy lãnh tụ nào như Hồ Chí Minh “*Vì nước chưa nên nghĩ đến nhà*”, về cuối đời, trong Di chúc còn căn dặn: “*Sau khi tôi qua đời, chớ nên tổ chức phúng điếu linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân*”³⁶. Đến khi nhắm mắt xuôi tay, khiến chúng ta bùi ngùi, xúc động: Người không có tài sản riêng, dù chỉ một chút ít và trên ngực áo không có, dù một tấm huân chương.

5. Giải pháp phòng, chống tham nhũng, tiêu cực

Từ việc chỉ rõ bản chất, nguyên nhân, sự nguy hại của TNTC, Hồ Chí Minh đưa ra các biện pháp như những “*thang thuốc*” chữa trị căn bệnh TNTC một cách toàn diện, đồng bộ và nhất quán.

Tháng 3/1952, trong bài “*Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu*”, Người tuyên bố: “*Phải loại trừ cho nhanh chóng nào tốt chừng ấy các tệ tham ô, lãng phí*”³⁷. Phải chống nạn ăn cắp của công mà các cơ quan quen gọi trộm cắp “*đường hoàng*”, đồng thời cũng phải chống bọn “*trộm cắp kín đáo*”, dù dưới hình thức nào thì phải tìm mọi cách “*Tẩy sạch nạn tham ô, lãng phí và bệnh quan*

³²Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ, NXB Thanh niên, Hà Nội, 2007, tr125

³³Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t4, tr33

³⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t4, tr419

³⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr355

³⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t12, tr501

³⁷Hồ Chí Minh – Biên niên sử, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2008, t10, tr32

liêu”³⁸ để các tệ nạn đó “không còn sống được”. Người coi cuộc đấu tranh tẩy sạch nạn tham ô như tiêu diệt “những con sâu mọt rút lá, cắn hoa, khoét quả”, “*Muốn lúa tốt thì phải nhổ cỏ cho sạch, nếu không, thì dù cày bừa kỹ, bón phân nhiều, lúa vẫn xấu vì lúa bị cỏ át đi... Nếu không, thì nó sẽ làm hại đến công việc của ta*”³⁹. Vì sự sinh tồn của Đảng, Nhà nước và chế độ, trả lời trước kỳ họp lần thứ hai, Quốc hội khóa I, tháng 10/1946, Người nói: Với những kẻ ăn hối lộ, chúng tôi “đã trị, đương trị và sẽ trị cho kỳ hết” và trong phiên họp Bộ Chính trị năm 1962, Người đề nghị Đảng cần phải có Nghị quyết chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

Phòng, chống TNTC là một cuộc chiến “nặng nề, khó khăn, phức tạp” hơn cả đánh giặc ngoại xâm”. Bởi đó, là cuộc đấu tranh giải quyết “việc của ta”, đánh “giặc trong lòng”, giăng co quyết liệt “*Giữa cái tốt và cái xấu, cái cũ và cái mới, giữa đạo đức cách mạng là cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư và kẻ địch là tệ tham ô, lãng phí, quan liêu*”⁴⁰.

Chống TNTC là nhiệm vụ quan trọng, cần tiến hành thường xuyên, kiên quyết và triệt để “*Thực dân và phong kiến tuy bị tiêu diệt, nhưng cái nọc độc của nó (tham ô, lãng phí, quan liêu) vẫn còn, thì cách mạng vẫn chưa hoàn toàn thành công, vì nọc độc ấy ngấm ngấm ngăn trở, ngấm ngấm phá hoại sự nghiệp xây dựng của cách mạng*”⁴¹.

5.1. Muốn chống tham nhũng, tiêu cực trước hết phải quét sạch chủ nghĩa cá nhân, tẩy sạch bệnh quan liêu

Như trên đã đề cập: Chủ nghĩa cá nhân là thứ vi trùng độc hại đẻ ra trăm thứ bệnh nguy hiểm, “là mẹ đẻ ra tất cả mọi tính hư, tật xấu như tham ô, lãng phí...”. Chủ nghĩa cá nhân là “kẻ địch hung ác”, nó làm hư hỏng đội ngũ cán bộ, đảng viên, làm tha hóa Đảng. Vì vậy, muốn phòng, chống tham ô, nhất thiết phải tuyên chiến với chủ nghĩa cá nhân “chúng ta phải tiêu diệt nó”!

Người luôn coi quan liêu là “kẻ thù” vì nó là “nguồn gốc của nạn tham ô, lãng phí”. Để chống bệnh quan liêu, Người dặn: Phải đẩy mạnh tự phê bình và phê bình, có thật thà “tự phê bình và phê bình” mới “tẩy trừ những thói tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu”; thực hành tự phê và phê bình thường xuyên như “ăn cơm, uống nước, rửa mặt hằng ngày”. Phải mở rộng dân chủ “*Trong cơ quan, ngoài quần chúng, từ trên xuống, từ dưới lên. “Trên đe dưới búa” của phê bình thì nhất định tẩy được bệnh quan liêu*”⁴². Người đồng tình với quan điểm của Lênin: “*Cần phải dùng nhiều*

³⁸Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr355

³⁹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr488

⁴⁰Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2000, t10, tr579

⁴¹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr494

⁴²Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t8, tr140

hình thức và phương pháp kiểm tra từ dưới lên trên... để nhỏ đi nhỏ lại cho sạch hết những cở rác của bệnh quan liêu”⁴³. Người khuyên: “Toàn thể cán bộ ta, ai không mắc bệnh quan liêu phải giữ gìn, tránh nó. Ai đã mắc bệnh ấy, thì phải cố gắng sửa chữa cho khỏi đi, cho xứng đáng với người cán bộ cách mạng, để khỏi bị đào thải”⁴⁴.

5.2. Huy động và phát huy tối đa lực lượng toàn dân tham gia phòng, chống tham nhũng, tiêu cực

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu ắt phải dựa vào lực lượng quần chúng”⁴⁵, “Phải thực hành dân chủ, phải làm cho quần chúng hiểu rõ, hăng hái tham gia thì mới chắc chắn thành công. Quần chúng tham gia càng đông, thành công càng đầy đủ, mau chóng”⁴⁶.

Người khuyên Đảng, Nhà nước, các tổ chức quần chúng trước hết phải giáo dục, “Phát động tư tưởng của quần chúng làm cho quần chúng khinh ghét tệ tham ô, lãng phí, quan liêu; biến hàng ức, hàng triệu con mắt, lỗ tai cảnh giác của quần chúng thành những ngọn đèn pha soi sáng khắp mọi nơi, không để cho tệ tham ô, lãng phí, quan liêu còn chỗ ẩn nấp”⁴⁷ và “Gây nên một phong trào quần chúng góm ghét, bao vây lũ giặc ấy... gây nên một cuộc vận động trong công nông chống trộm cắp; làm cho lũ trộm cắp “đường hoàng” cũng như trộm cắp kín đáo - không còn sống được”⁴⁸. Chủ động, tích cực nâng cao trình độ dân trí, nâng cao nhận thức của các tầng lớp nhân dân, làm cho mỗi người dân biết hưởng “quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ” dám nói, dám làm, “biết quyền hạn của mình, biết kiểm soát cán bộ thực hiện chữ liêm”.

5.3. Coi trọng xây dựng đội ngũ cán bộ và công tác cán bộ

Cán bộ là cái gốc của mọi công việc, công việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay kém. Do vậy, cuộc đấu tranh PCTNTC phải lựa chọn những người có đủ uy tín, kinh nghiệm, năng lực, trình độ bổ trí đúng vào các cương vị lãnh đạo, quản lý các cấp của hệ thống chính trị. Người khuyên: Mình có quyền dùng người thì phải dùng những người tài năng, những người thật sự “lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”, “ít lòng ham muốn vật chất”, luôn “làm kiểu mẫu: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”.

Thường xuyên giáo dục cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức có lòng tự trọng, biết “giữ gìn chữ liêm”. Với những cán bộ, đảng viên tốt tiếp tục động viên,

⁴³Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr497

⁴⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t6, tr434

⁴⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr495

⁴⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr501

⁴⁷Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t13, tr419

⁴⁸Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr125

khuyến khích họ phát huy; những cán bộ, đảng viên sa vào TNTC phải tìm mọi cách, mọi biện pháp “giáo dục là chính”, “cứu vãn họ, giúp họ khôi phục đạo đức cách mạng”, “đưa họ vào con đường cách mạng”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại nhiều bài học về nghệ thuật giáo dục chống TNTC vừa khéo léo, tế nhị, vừa nghiêm khắc và vô cùng hiệu quả. Trong một phiên họp Chính phủ mở rộng, Bác dùng tiền lương của mình mua tặng cho mỗi đại biểu một cây bút. Ai cũng vui, nhưng giật mình khi đọc dòng chữ khắc trên thân bút “Bút chống quan liêu, tham ô”. Bác không nói câu nào, cán bộ dự họp đọc xong câu đó cũng không ai nói với nhau câu nào. Nhưng *“Im lặng của Bác như lời cảnh báo phải tỉnh táo, cẩn thận và biết dừng lại trước khi quá muộn. Còn sự im lặng của mỗi cán bộ hôm đó là sự dằn vặt bên trong, đang tự vấn lương tâm mình”*⁴⁹. Mùa Thu năm 1951, Người đến thăm lớp bồi dưỡng chính trị cho cán bộ Quân - Dân - Chính Đảng ở chiến khu Việt Bắc. Trước một bộ phận cán bộ sa vào tệ tham ô: *“Bác hỏi thật các cô, các chú có bao giờ ăn bớt cơm của vợ con mình không?”*. *“Thưa Bác không ạ”*. *Thế thì tại sao của cải của Nhà nước, của nhân dân, tiêu chuẩn của chiến sĩ, công nhân, nhân viên, người lao động, hễ sinh ra, lơ là kiểm tra là có một số cán bộ vơ vào, đút túi”*⁵⁰. Lời Người nhẹ nhàng nhưng sâu lắng, cả lớp lặng đi, nhiều người không dám nhìn Bác, một bài học thấm thía, suốt đời không quên.

Người dặn: Cán bộ, đảng viên phải gương mẫu làm “mực thước” cho quần chúng noi theo, làm theo *“Nếu chính mình tham ô bảo người ta liêm khiết có được không? Không được. Mình trước hết phải siêng năng, trong sạch thì mới bảo người ta trong sạch, siêng năng được”*⁵¹. Những người trong công sở phải “lấy chữ liêm làm đầu”, thực hiện chữ “liêm” trước để làm “kiểu mẫu” cho Nhân dân; phải cảnh giác trước sự tha hóa quyền lực *“Khi có ít nhiều quyền hạn trong tay thì đâm ra kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu”*⁵², đề cao liêm sỉ, tự trọng và luôn nhận thức *“Tham lam là một điều rất xấu hổ, kẻ tham lam là có tội với nước, với dân”*⁵³; song song với đó là thường xuyên tự tu dưỡng, rèn luyện, “tự soi, tự sửa”, luôn “Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân”.

5.4. Tuân thủ “cách tổ chức” phòng, chống tham nhũng, tiêu cực

Hồ Chí Minh chỉ dẫn cụ thể các bước tiến hành PCTNTC ở trong từng cơ quan, đơn vị, địa phương, doanh nghiệp. Theo Người, cuộc đấu tranh này cần tuân thủ qua 03 bước:

⁴⁹Nguồn <http://www.xaydungdang.org.vn>

⁵⁰Theo 117 câu chuyện kể về tám gương đạo đức Hồ Chí Minh, Nxb CTQG, HN, 2007

⁵¹Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, tr98

⁵²Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr501

⁵³Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t5, 217

Bước 1, “đánh thông tư tưởng”

Phải giải thích cho mọi người hiểu: Tác hại của tham ô, lãng phí, quan liêu và vì sao phải chống những tệ nạn ấy. Phải sửa chữa tất cả những ý nghĩ sai lầm, những lo ngại không đúng như: Những người có công với cách mạng, tham ô chút đỉnh nên tha thứ; không phải cơ quan kinh tế thì không có gì mà tham ô; ai tham ô mặc ai, mình không tham ô thì thôi; kiểm thảo lẫn nhau làm gì, chỉ trích lỗi người khác sẽ mất đoàn kết, nói thật mất lòng, bị bầu bạn ghét, cấp trên trừ; tự nhận sai lầm sợ mất thể diện, uy tín và bị phạt...

Bước 2, từng bộ phận trong cơ quan, đơn vị “nghiên cứu tài liệu” và “kiểm thảo”

Phải nghiên cứu kỹ tất cả các tài liệu về cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Tự giác kiểm điểm: Mình có tham ô không? Có ăn bớt của công cho đơn vị, cơ quan mình không? Có lãng phí của Nhà nước, của Nhân dân, quan liêu, phô trương hình thức, lười biếng, thiếu trách nhiệm không? Tự phê và phê bình phải thật thà, không giấu giếm, không nên “ít thớt ra nhiều”, “nói việc nhỏ bỏ việc lớn”, “nói việc cũ quên việc mới”.

Cán bộ, đặc biệt là người đứng đầu các cấp phải gương mẫu tự phê và phê bình; thật thà báo cáo tình hình đơn vị cho toàn ngành và cấp trên biết; ai phê bình người khác đúng phải được khen thưởng; ai có lỗi thật thà nhận thì lỗi nhẹ được tha thứ, lỗi nặng sẽ được xử nhẹ; ai có lỗi mà không thật thà nói ra hoặc ngăn cản người phê bình sẽ bị kỷ luật.

Bước 3, đơn vị, cơ quan “khai hội kiểm thảo chung”

Cơ quan, đơn vị kiểm điểm nhằm giải quyết mọi vấn đề, giải thích mọi thắc mắc, sửa chữa những khuyết điểm; khen ngợi những người thành thật tự phê bình, khuyến khích những người còn ngập ngừng, e ngại trong đấu tranh; đặt ra chương trình phấn đấu; bầu ban lãnh đạo phong trào của cơ quan, đơn vị.

Kiểm điểm có trọng tâm, làm từng bước, có chiều sâu; làm từ cấp trên đến cấp dưới, từ bộ phận chính đến bộ phận phụ.

5.5. Thực hiện thưởng, phạt thật nghiêm minh

Trong cuộc đấu tranh này, Đảng, Nhà nước “*Phải có sự chuẩn bị, có kế hoạch, có tổ chức, ắt phải có sự lãnh đạo và có kiên trung*”. Người đòi hỏi: *Ai có công phải được thưởng xứng đáng, ai có tội phải bị trừng phạt đúng mức*; Nhà nước phải “*có những pháp luật để trừng trị tệ tham ô, lãng phí*” và “*pháp luật phải thẳng tay trừng trị những kẻ bất liêm, bất kỳ kẻ ấy ở địa vị nào, làm nghề nghiệp gì*”⁵⁴.

⁵⁴Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2002, t6, tr127

Đối với mọi hành vi TNTC không được nể nang nhằm bảo vệ công lý, bảo đảm sự nghiêm minh của pháp luật, giáo dục răn đe, làm gương cho những người đang hoặc có ý định tham ô. Mỗi khi *“Tìm ra, điều tra ra những vụ tham ô, Đảng sẽ thẳng tay kỷ luật và Chính phủ sẽ thẳng tay trừng trị”*⁵⁵. Người thống nhất quan điểm của Lênin: *“Không xử bắn lũ ăn của đút lót, mà xử một cách pha trò, mềm mỏng nhẹ nhàng như vậy đó là một điều xấu hổ cho những đảng viên cộng sản, cho những người cách mạng. Cần phải nêu những đồng chí đã ăn hối lộ ra để cho dư luận quả trách và cần phải đuổi họ ra khỏi Đảng”*⁵⁶.

Ngày 26/01/1946, Người ký Quốc lệnh quy định những trường hợp thưởng, phạt: *“Trong một nước, thưởng phạt phải nghiêm minh thì nhân dân mới yên ổn, kháng chiến mới thắng lợi, kiến quốc mới thành công”*⁵⁷. Quốc lệnh quy định 10 trường hợp được thưởng và 10 trường hợp bị phạt, trong đó phạm tội *“Trộm cắp của công sẽ bị xử tử”*.

Năm 1950, vụ án Trần Dụ Châu - Đại tá, Cục trưởng Cục quân nhu Quân đội nhân dân tham ô tài sản, nhận hối lộ và sống xa hoa, sa đọa. Tòa án binh tối cao tuyên án tử hình. Trần Dụ Châu viết đơn xin Chủ tịch nước khoan hồng.

Bác đã làm việc với đồng chí Trần Đăng Ninh, Tổng cục trưởng Tổng cục Cung cấp lúc bấy giờ để cùng xem xét. Trong lúc trao đổi, Bác chỉ cho đồng chí Trần Đăng Ninh thấy một cây xoan đang héo lá, úa ngọn và hỏi lý do tại sao cây xoan sắp chết? Đồng chí Trần Đăng Ninh trả lời: *“Dạ! Thưa Bác vì thân cây đã bị sâu đục một lỗ rất to, chảy hết nhựa”*. *“Thế theo chú muốn cứu cây ta phải làm gì?”* - *“Dạ, thưa Bác, phải bắt, giết hết những con sâu đó đi”*. Nghe xong, Bác gật đầu nói: *“Chú nói đúng, với loài sâu một đục khoét nhân dân cũng thế, nếu phải giết đi một con sâu mà cứu được cả rừng cây thì việc đó là cần thiết, hơn nữa còn là một việc làm nhân đạo”*⁵⁸. Sau một đêm thức trắng, trần trọc, day dứt suy nghĩ, Người quyết định y án.

Di sản tư tưởng và tấm gương đạo đức mẫu mực Hồ Chí Minh về PCTNTC vẫn luôn nhắc nhở, thức tỉnh và soi sáng con đường chúng ta. Đẩy mạnh học tập, nghiên cứu và thấm nhuần những tâm nguyện, lời dạy của Người là cơ sở, nền tảng và là nguồn sinh khí mới cũng như động lực to lớn thúc đẩy cuộc đấu tranh PCTNTC trên phạm vi cả nước nói chung, ở tỉnh Quảng Trị nói riêng tiếp tục đi vào chiều sâu, đạt hiệu quả toàn diện, to lớn và thiết thực hơn trong thời gian tới.

⁵⁵Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t9, tr439

⁵⁶Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t7, tr288

⁵⁷Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2011, t4, tr189

⁵⁸Nguồn <https://www.qdnd.vn>

PHẦN THỨ HAI

QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG TA VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, TIÊU CỰC HIỆN NAY

1. Sự cần thiết phải đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong giai đoạn hiện nay

Công tác PCTNTC được Đảng ta xác định là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, cấp bách trong công tác xây dựng Đảng. Trong công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng, nhiệm vụ chống suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” và PCTNTC trong cán bộ, đảng viên là đặc biệt quan trọng. Thực tiễn hoạt động PCTNTC thời gian qua cho thấy, một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức đã làm ngơ, dung túng, bao che, tiếp tay, đồng phạm, thậm chí là chủ mưu trong những vụ án, vụ việc TNTC; với nhiều biểu hiện ngày càng tinh vi, phức tạp hơn. Vì vậy, PCTNTC trong cán bộ, đảng viên đang là nhiệm vụ cấp thiết, đòi hỏi Đảng và Nhà nước ta phải thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp để ngăn chặn tình trạng cán bộ, đảng viên tha hóa, biến chất, TNTC góp phần xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh.

Ở nước ta, Đảng Cộng sản Việt Nam là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội (Điều 4 Hiến pháp năm 2013). Cương lĩnh chính trị năm 1991 (bổ sung, phát triển năm 2011) và Điều lệ Đảng đã xác định: Đảng thống nhất lãnh đạo công tác cán bộ và quản lý đội ngũ cán bộ, giới thiệu những đảng viên ưu tú có đủ năng lực và phẩm chất vào hoạt động trong các cơ quan lãnh đạo của hệ thống chính trị. Đảng lãnh đạo thông qua tổ chức đảng và đảng viên hoạt động trong các tổ chức của hệ thống chính trị. Đảng xác định cán bộ là “cái gốc của mọi công việc”, là “nguyên nhân của mọi nguyên nhân”, là lực lượng quyết định việc tổ chức thực hiện thắng lợi đường lối chính trị, là nhân tố quan trọng nhất bảo đảm vai trò lãnh đạo của Đảng đối với cả hệ thống chính trị.

Tuy nhiên, cán bộ cũng là gốc rễ của TNTC, vì tham nhũng là một loại hành vi tiêu cực do người có chức vụ, quyền hạn thực hiện, là loại biểu hiện cụ thể của suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Nếu nhiều tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên yếu kém, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, không trong sạch, vững mạnh dẫn đến TNTC thì sẽ làm suy yếu Đảng, gây ảnh hưởng đến uy thế, thanh danh của Đảng, từ đó đe dọa đến sự tồn vong của Đảng, của chế độ.

VI. Lênin đã chỉ rõ: Tham nhũng, tiêu cực bắt nguồn từ tư tưởng thích chức quyền, ham giàu sang phú quý, “ăn trên ngồi trốc” trong một bộ phận cán bộ, đảng viên, đó là việc lợi dụng chức quyền, vị trí công tác để tư lợi cá nhân, sống ích kỷ,

“ăn bám” trên sức lao động của người khác⁵⁹. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng chỉ ra: “tham ô và lãng phí đều do bệnh quan liêu mà ra”; “những kẻ tham ô, lãng phí và quan liêu thì phá hoại tinh thần, phí phạm sức lực, tiêu hao của cải của Chính phủ và của nhân dân, tội lỗi ấy cũng nặng như tội lỗi Việt gian, mật thám”⁶⁰.

Trong quá trình lãnh đạo đất nước, Đảng ta đã sớm nhận thức được nguy cơ, tác hại của tham nhũng, tiêu cực đối với Đảng, chế độ và sự nghiệp xây dựng đất nước. Văn kiện Đại hội X, XI, XII và XIII của Đảng đều khẳng định tác hại vô cùng to lớn của tham nhũng, làm suy giảm nghiêm trọng nhiều nguồn lực để phát triển kinh tế - xã hội, tạo ra rào cản rất lớn đối với quá trình đổi mới, phát triển đất nước “*làm giảm lòng tin của quần chúng đối với sự lãnh đạo của Đảng và sự điều hành của các cơ quan nhà nước*”⁶¹; “*đe dọa sự ổn định, phát triển của đất nước*”⁶²; “*là thách thức nghiêm trọng đối với vai trò lãnh đạo của Đảng và hiệu lực quản lý của Nhà nước*”⁶³; “*làm tổn hại thanh danh của Đảng*”⁶⁴; làm cho “*bộ máy của Đảng và Nhà nước suy yếu, lòng tin của Nhân dân đối với Đảng, đối với chế độ bị xói mòn*”⁶⁵, thậm chí còn “*tiếp tay cho các thế lực thù địch lợi dụng chống phá ta, uy hiếp sự tồn vong của chế độ ta*”⁶⁶ và đặc biệt, Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định: “*tham nhũng vẫn là một trong những nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ*”⁶⁷.

Hiện nay, không ít cán bộ, đảng viên, nhất là những người có chức, có quyền, làm việc ở những ngành, lĩnh vực dễ phát sinh tham nhũng, tiêu cực vi phạm các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước, bị xử lý kỷ luật của Đảng và xử lý hình sự.

Trong thời gian qua, các cơ quan chức năng đã phát hiện, xử lý nghiêm nhiều vụ án, vụ việc TNTC đặc biệt nghiêm trọng, phức tạp; xử lý kỷ luật, xử lý hình sự nhiều cán bộ cấp cao, cả đương chức và nghỉ hưu, tương lĩnh trong lực lượng vũ trang theo đúng quan điểm “*không có vùng cấm, không có ngoại lệ, bất kể người đó là ai và không chịu sức ép của bất kỳ cá nhân nào*”; xử lý rất nghiêm khắc, nhưng

⁵⁹V.I.Lênin Toàn tập, Nxb. tiến bộ, M.1978, t.44, tr.217

⁶⁰Hồ Chí Minh Toàn tập, Nxb. CTQG, H.2011, t.7, tr.297.

⁶¹Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đảng toàn tập, Nxb. CTQG, H.2006, t.47, tr.353.

⁶²Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. CTQG, H.2011, tr.173.

⁶³Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Nxb. CTQG, H.2016, tr.196.

⁶⁴Năm 1992, Hội nghị lần thứ ba Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VII đã nhận định tình hình: “tệ tham nhũng, hối lộ, ăn chơi phung phí tài sản của nhân dân... gây tác hại rất lớn, làm tổn hại thanh danh của Đảng”.

⁶⁵Đánh giá tại Hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ khóa VII của Đảng (tháng 01/1994).

⁶⁶Nghị quyết số 14, ngày 15/5/1996 của Bộ Chính trị về lãnh đạo cuộc đấu tranh chống tham nhũng.

⁶⁷Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. CTQG-ST, H.2021, t.2, tr.213.

cũng rất nhân văn, có lý, có tình; giúp cảnh tỉnh, cảnh báo, răn đe, phòng ngừa tham nhũng, tiêu cực hiệu quả, được dư luận và nhân dân rất đồng tình, ủng hộ đánh giá cao. Cụ thể: Cấp ủy, Ủy ban kiểm tra các cấp đã xử lý kỷ luật 2.740 tổ chức đảng, hơn 167.700 cán bộ, đảng viên, trong đó có 7.390 đảng viên bị kỷ luật do tham nhũng, đã kỷ luật 190 cán bộ diện Trung ương quản lý (có 4 Ủy viên Bộ Chính trị, nguyên Ủy viên Bộ Chính trị; 34 ủy viên Trung ương, nguyên ủy viên Trung ương; 50 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang). Các cơ quan tiến hành tố tụng trong cả nước khởi tố, điều tra 19.546 vụ/33.868 bị can; truy tố 16.699 vụ/33.037 bị can; xét xử sơ thẩm 15.857 vụ/30.355 bị cáo về các tội tham nhũng, chức vụ, kinh tế. Ban Chỉ đạo đã đưa 977 vụ án, vụ việc tham nhũng tiêu cực nghiêm trọng, phức tạp, dư luận xã hội quan tâm vào diện theo dõi, chỉ đạo ở 3 cấp độ. Có 37 cán bộ diện Trung ương quản lý bị xử lý hình sự (01 Ủy viên Bộ Chính trị, 10 Ủy viên, nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, 06 bộ trưởng, nguyên bộ trưởng, 13 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang)⁶⁸.

Tổng kết công tác xây dựng Đảng của nhiệm kỳ XII, Đại hội XIII đã chỉ ra: *“Một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa tiên phong, gương mẫu; tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ vẫn còn diễn biến phức tạp”*⁶⁹. Do vậy, PCTNTC trong cán bộ, đảng viên là việc hết sức cấp bách và ưu tiên hàng đầu của Đảng ta trong quyết tâm xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong giai đoạn hiện nay.

2. Quan điểm của Đảng ta về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

- Công tác PCTNTC là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo chặt chẽ của Đảng; phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và của toàn dân; thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự.

- Công tác PCTNTC là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

- Gắn phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực (bao gồm cả lãng phí); gắn PCTNTC với xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Phòng, chống tham nhũng, tiêu cực phải phục vụ nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, củng cố hệ thống chính trị và khối đại

⁶⁸Bài viết tổng quan trong tác phẩm *Kiên quyết, kiên trì, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch vững mạnh của Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng*, Nxb. CTQG-ST, H2023

⁶⁹Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. CTQG-ST, H.2021, t.2, tr.223.

đoàn kết toàn dân, xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh.

- Phòng ngừa là chính, cơ bản, lâu dài; phát hiện, xử lý là quan trọng, cấp bách. Kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa, chủ động phát hiện và kiên quyết xử lý nghiêm minh, kịp thời những người có hành vi tham nhũng, tiêu cực, bao che, dung túng, tiếp tay cho tham nhũng, tiêu cực; can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, tiêu cực.

- PCTNTC là nhiệm vụ vừa cấp bách vừa lâu dài; phải tiến hành kiên quyết, kiên trì, liên tục với những bước đi vững chắc, tích cực, chủ động và có trọng tâm, trọng điểm. Kiên quyết, kiên trì, khẩn trương xây dựng cơ chế phòng ngừa để không thể TNTC; cơ chế răn đe, trừng trị để không dám TNTC; cơ chế bảo đảm để không cần TNTC.

- Kế thừa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, chú trọng tổng kết thực tiễn, chủ động hợp tác quốc tế và tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm của nước ngoài.

Đặc biệt, Đại hội XIII của Đảng và các Hội nghị Trung ương gần đây, cũng như cuốn sách “*Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*” của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã bổ sung thêm một số quan điểm mới, hệ thống hóa đầy đủ nhận thức, quan điểm, nhiệm vụ, giải pháp về công tác PCTNTC của Đảng, Nhà nước và của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng như sau:

- TNTC trên một số lĩnh vực vẫn còn nghiêm trọng, có mặt còn phức tạp và tinh vi hơn, vẫn còn một số cán bộ, chiến sĩ trong lực lượng vũ trang, cơ quan tư pháp TNTC gây bức xúc trong dư luận; do đó yêu cầu không được chủ quan, thỏa mãn với những kết quả đạt được, mà phải tiếp tục *kiên quyết, kiên trì đẩy mạnh công tác đấu tranh PCTNTC, với quyết tâm chính trị cao hơn, cách làm bài bản, quyết liệt, hiệu quả hơn*, trước hết là sự gương mẫu, quyết liệt, nói đi đôi với làm của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, cơ quan, tổ chức, đơn vị. Đây là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng, củng cố hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

- Đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tiêu cực; gắn đấu tranh phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực, trọng tâm là suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp của các tổ chức đảng trong hệ thống chính trị.

- Thực hiện đồng bộ các biện pháp *chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự* trong PCTNTC. Tiến hành đồng bộ giữa kỷ luật Đảng, kỷ luật hành chính của Nhà nước, đoàn thể và xử lý hình sự. Kỷ luật của Đảng phải thực hiện

trước, là tiền đề để xử lý kỷ luật hành chính của Nhà nước, đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng nghiêm hơn xử lý theo pháp luật. Việc xử lý phải lấy giáo dục, răn đe, phòng ngừa làm chính, kết hợp giữa trừng trị với khoan hồng; đồng thời, bảo vệ khuyến khích những người dám nghĩ, dám làm, đổi mới, sáng tạo vì sự nghiệp chung⁷⁰. Mục đích của việc xử lý TNTC là để “trị bệnh cứu người”, kỷ luật một người để cứu muôn người⁷¹, truy tố một vụ cảnh tỉnh cả vùng, từ đó để “cảnh báo, răn đe, giáo dục, phòng ngừa là chính, nên cần phát hiện từ sớm, xử lý từ đầu, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn; có bệnh phải chữa ngay, không nuôi ung thành họa; phải cắt bỏ một vài cành cây sâu mọt để cứu cả cái cây...; phải tăng cường giáo dục kỷ luật, siết chặt kỷ luật, kỷ cương, dùng kỷ luật nghiêm minh và giám sát nghiêm khắc để cán bộ, đảng viên biết giữ gìn, nhớ điều cấm, giữ giới hạn”⁷²

- Việc đánh giá, nhìn nhận về các sai phạm phải đặt trong những điều kiện, hoàn cảnh lịch sử cụ thể để có quan điểm xử lý khách quan, phù hợp. Yêu cầu quá trình phát hiện, xử lý tham nhũng phải xem xét, đánh giá khách quan, biện chứng, thận trọng, làm rõ động cơ, mục đích sai phạm để phân biệt hành vi của những người dám nghĩ, dám làm, có động cơ trong sáng vì sự nghiệp đổi mới đất nước với hành vi của những người có động cơ tư lợi cá nhân để xử lý phù hợp, động viên, khuyến khích, bảo vệ những người dám nghĩ, dám làm, mạnh dạn đi đầu, đổi mới, sáng tạo vì sự nghiệp chung của đất nước. Từ đó phải phân hóa, xác định rõ trách nhiệm cụ thể của từng cá nhân, tập thể trong từng trường hợp cụ thể để quyết định các biện pháp xử lý cho phù hợp, bảo đảm “thấu tình, đạt lý”, “tâm phục, khẩu phục”, “rất nghiêm minh, nhưng cũng rất nhân văn”, nhằm “giáo dục cảnh tỉnh”, “răn đe, phòng ngừa sai phạm”...

- Đẩy mạnh *kiểm soát quyền lực* để PCTNTC; phải “nhốt” quyền lực vào trong “lồng” cơ chế; có cơ chế ngăn ngừa, xử lý nghiêm các hành vi can thiệp, tác động không đúng quy định của Đảng và pháp luật của Nhà nước vào hoạt động của các cơ quan chức năng PCTNTC. Mọi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức sai phạm phải có hình thức xử lý kịp thời, nghiêm minh và công khai, làm nghiêm từ trên xuống dưới, không có vùng cấm, vùng trũng, không có ngoại lệ, không có đặc quyền, bất kể người đó là ai. Kịp thời xử lý, điều chuyển, thay thế cán bộ lãnh đạo, quản lý khi có biểu hiện TNTC, uy tín thấp; xử lý nghiêm những cán bộ *những*

⁷⁰ Phát biểu kết luận của đồng chí Tổng Bí thư tại Hội nghị toàn quốc tổng kết công tác phòng, chống tham nhũng giai đoạn 2013-2020 (ngày 12/12/2020)

⁷¹ Phát biểu kết luận của đồng chí Tổng Bí thư tại Hội nghị toàn quốc tổng kết công tác kiểm tra, giám sát nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng

⁷² Nguyễn Phú Trọng (2023) *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch vững mạnh*, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội tr.24, tr.38

nhieu, vôi vỉnh, gây phiền hà cho người dân, doanh nghiệp.

- Huy động sức mạnh của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực dưới sự lãnh đạo của Đảng; tăng cường phối hợp đồng bộ, chặt chẽ giữa hoạt động thanh tra, kiểm tra của Đảng với hoạt động điều tra, truy tố, xét xử và giữa các cơ quan chức năng trong thực thi pháp luật về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Các cơ quan chức năng trong quá trình kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, thi hành án, nếu phát hiện dấu hiệu tội phạm thì phải kịp thời chuyển hồ sơ vụ việc đến Cơ quan điều tra để thụ lý điều tra, xử lý theo pháp luật, không chờ kết thúc quá trình kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, thi hành án. Trong quá trình kiểm tra, thanh tra, kiểm toán điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án nếu phát hiện vi phạm liên quan đến cán bộ thuộc diện Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý phải báo cáo ngay cho Thường trực Ban Chỉ đạo để kịp thời chỉ đạo xử lý; đồng thời, chuyển hồ sơ, tài liệu liên quan đến ủy ban Kiểm tra Trung ương để xem xét xử lý theo quy định của Đảng, ủy ban Kiểm tra Trung ương kiểm tra, xử lý kịp thời, nghiêm minh các tổ chức đảng, đảng viên có dấu hiệu vi phạm trong các vụ việc, vụ án thuộc diện Ban Chỉ đạo theo dõi, chỉ đạo⁷³.

- Chống TNTC ngay trong các cơ quan làm công tác PCTNTC.

- Phải xác minh rõ, chính xác tài sản của người có hành vi tham nhũng; thu hồi tối đa tài sản do tham nhũng mà có; kịp thời áp dụng các biện pháp kê biên tạm giữ tài sản, phong tỏa tài khoản và xử lý tài sản tham nhũng ngay trong quá trình thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; khuyến khích người phạm tội tự nguyện bồi thường, khắc phục hậu quả trong các vụ án tham nhũng.

- Từng bước mở rộng phạm vi PCTNTC *ra khu vực ngoài nhà nước* để ngăn chặn sự cấu kết giữa cán bộ, công chức, viên chức nhà nước thoái hóa, biến chất với đối tượng hoạt động ở khu vực ngoài nhà nước.

PHẦN THỨ BA

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHƯNG, TIÊU CỰC TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH

Sau gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới, vượt qua bao khó khăn thử thách, với quyết tâm tạo động lực đột phá để phát triển kinh tế - xã hội theo mục tiêu đã đề ra, tỉnh Quảng Trị đã đạt được những thành tựu, kết quả quan trọng, cùng với cả nước tiếp tục đi lên với triển vọng tốt đẹp hơn. Đảng bộ, dân và quân tỉnh Quảng Trị đang nỗ lực phấn đấu vì mục tiêu Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII,

⁷³ *Kết luận số 05-KL/TW, ngày 03/6/2021 của Ban Bí thư về tiếp tục thực hiện Chỉ thị 50-CT/TW của BCT trong công tác phát hiện, xử lý vụ việc, vụ án tham nhũng.*

nhiệm kỳ 2020 - 2025 đề ra: “*Phấn đấu đến năm 2025 Quảng Trị trở thành tỉnh có trình độ phát triển thuộc nhóm trung bình cao của cả nước*”.

Năm 2023, năm thứ ba thực hiện Nghị quyết đại hội Đảng các cấp, nhiệm kỳ 2020 - 2025 với sự vào cuộc quyết liệt của cả hệ thống chính trị, sự ủng hộ, tham gia tích cực của người dân, cộng đồng doanh nghiệp trong tỉnh, sự quan tâm hỗ trợ, giúp đỡ của Trung ương; tình hình kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh năm 2023 của tỉnh đã đạt được những kết quả tích cực trên các lĩnh vực: Nền kinh tế của tỉnh tiếp tục phục hồi, tăng trưởng. Trong 09 chỉ tiêu chủ yếu đề ra⁷⁴, có 07/09 chỉ tiêu đạt và vượt⁷⁵; 02/09 chỉ tiêu chưa đạt⁷⁶. Tốc độ tăng trưởng GRDP cả năm đạt 6,68%; GRDP bình quân đầu người đạt 70,97 triệu đồng/người. Sản xuất nông nghiệp tiếp tục có chuyển biến tích cực, tốc độ tăng trưởng đạt 5,41%; năng suất, sản lượng của hầu hết các loại cây trồng, vật nuôi đều tăng; sản lượng lương thực có hạt đạt trên 30 vạn tấn, vượt 15,38% chỉ tiêu kế hoạch. Các chương trình mục tiêu Quốc gia được quan tâm chỉ đạo thực hiện⁷⁷. Tốc độ tăng trưởng ngành công nghiệp đạt 7,95%⁷⁸, trong đó, ngành công nghiệp năng lượng tái tạo tiếp tục được quan tâm kêu gọi đầu tư phát triển⁷⁹. Thương mại dịch vụ từng bước phục hồi, tốc độ tăng trưởng đạt 6,41%⁸⁰. Thủ tướng Chính phủ đã ban hành quyết định phê duyệt Quy hoạch tỉnh thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050. Các dự án trọng điểm được tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, nhất là công tác giải phóng mặt bằng⁸¹. Các lĩnh vực văn hóa, xã

⁷⁴Tại Kết luận số 372-KL/TU, ngày 06/12/2022.

⁷⁵Chỉ tiêu đạt: Tốc độ tăng trưởng kinh tế đạt 6,68% (kế hoạch 6,5 - 7%); Tỷ lệ xã đạt tiêu chí quốc gia về nông thôn mới: 73/101, đạt 72,3%, đạt kế hoạch; Tỷ lệ người dân tham gia bảo hiểm y tế đạt 95,15%, đạt kế hoạch; Tỷ lệ hộ nghèo giảm 1,2% (kế hoạch từ 1 - 1,5%), đạt kế hoạch; Tỷ lệ độ che phủ rừng đạt 49,8% (kế hoạch từ 49,7 - 49,8%), đạt kế hoạch. Chỉ tiêu vượt: Chỉ tiêu về thu nhập bình quân đầu người 70,97 triệu/người (kế hoạch 67 - 69 triệu đồng/người); chỉ tiêu tạo việc làm mới thực hiện được: 13.245/12.000, vượt 10,4% so với kế hoạch.

⁷⁶Chỉ tiêu chưa đạt: Thu ngân sách nhà nước ước thực hiện được 3.800 tỷ đồng/4.050 tỷ đồng, đạt 93,8% kế hoạch; Tổng vốn đầu tư toàn xã hội ước thực hiện được 24.220 tỷ đồng/27.000 tỷ đồng, đạt 89,7% kế hoạch.

⁷⁷Hiện đã có 69/101 xã đã đạt chuẩn nông thôn mới, đạt 68,3%; trong đó có 09 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao; bình quân tiêu chí toàn tỉnh là 14,58 tiêu chí/xã (hiện nay bình quân toàn quốc là 16,9 tiêu chí/xã). Đến cuối năm 2023, sẽ có 74/101 xã đạt chuẩn nông thôn mới (chiếm tỷ lệ 73,26%), trong đó có 12 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao (chiếm tỷ lệ 11,8%). Chương trình phục hồi phát triển kinh tế - xã hội được chỉ đạo triển khai đồng bộ; đã kịp thời thực hiện các chính sách hỗ trợ chương trình; triển khai thực hiện 02 dự án lĩnh vực y tế (Dự án Đầu tư xây mới, nâng cấp, cải tạo Trung tâm kiểm soát bệnh tật (CDC) tỉnh Quảng Trị, 09 Trung tâm y tế tuyến huyện và 07 trạm y tế tuyến xã, tỉnh Quảng Trị có 09 dự án thành phần và 01 dự án lĩnh vực giao thông (dự án Đường tránh phía Đông thành phố Đông Hà, tỉnh Quảng Trị- đoạn từ nút giao đường Nguyễn Hoàng đến Nam cầu sông Hiếu).

⁷⁸Trong đó, ngành khai khoáng tăng 1,15%; công nghiệp chế biến, chế tạo tăng 4,88%; sản xuất và phân phối điện tăng 21,7%; cung cấp nước, hoạt động quản lý và xử lý rác thải, nước thải tăng 7,9%

⁷⁹Đến hết năm 2023, có thêm 02 dự án điện gió đưa vào vận hành thương mại với tổng công suất 60MW; 10 dự án tổng công suất 394MW dự kiến đưa vào vận hành giai đoạn 2024 - 2025.

⁸⁰Tổng mức bán lẻ hàng hóa ước đạt 30.704 tỷ đồng, tăng 15,1% so với năm 2022 và đạt 95,9% kế hoạch.

⁸¹Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã ban hành Nghị quyết số 05-NQ/TU ngày 24/3/2023 về tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo, thực hiện công tác giải phóng mặt bằng triển khai các dự án phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn tỉnh. Thành lập Ban Chỉ đạo công tác giải phóng mặt bằng tỉnh. Kết quả giải phóng mặt bằng của dự án Khu công nghiệp Quảng Trị đã đạt 99,25%, khởi công trong tháng 12/2023; dự án cao tốc Cam Lộ - Vạn Ninh: Đã bàn giao mặt bằng đạt

hội tiếp tục được củng cố phát triển, đạt kết quả rõ nét, nhất là tổ chức thành công các ngày lễ kỷ niệm lớn và được đánh giá cao⁸². Thực hiện đầy đủ, kịp thời các chính sách người có công, bảo đảm an sinh xã hội và hỗ trợ người dân, doanh nghiệp. Đời sống Nhân dân được cải thiện tốt hơn. Tỷ lệ hộ nghèo theo chuẩn nghèo đa chiều giảm 1,2%. Chất lượng khám, chữa bệnh tiếp tục được cải thiện. Lĩnh vực lao động, việc làm chuyển biến tích cực. Quốc phòng, an ninh, đối ngoại được củng cố và tăng cường, an ninh chính trị và trật tự, an toàn xã hội, công tác dân tộc, tôn giáo được bảo đảm. Hoàn thành xuất sắc diễn tập khu vực phòng thủ, phòng thủ dân sự tỉnh năm 2023.

Bên cạnh những thuận lợi còn một số khó khăn: Thu ngân sách nhà nước và tổng vốn đầu tư toàn xã hội, giải ngân đầu tư công đạt thấp so với kế hoạch; môi trường và khả năng hấp thụ vốn còn hạn chế; Giao thông kết nối liên vùng và khu vực chưa đáp ứng yêu cầu; công tác bồi thường giải phóng mặt bằng còn nhiều vướng mắc; Các dự án trọng điểm của tỉnh tiến độ còn chậm. Cải cách hành chính, cải thiện môi trường đầu tư, thu hút đầu tư nước ngoài kết quả chưa cao. Một số quy hoạch tiến độ triển khai chậm. Hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp và người dân vẫn còn gặp nhiều khó khăn. Khả năng thực hiện một số chỉ tiêu, mục tiêu của Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020 - 2025 khó đạt như: Tốc độ tăng trưởng kinh tế; thu nhập bình quân đầu người; trở thành trung tâm năng lượng miền Trung... năng lực, sự quyết tâm của người đứng đầu một số cơ quan, địa phương, của đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin trong lãnh đạo, quản lý... còn hạn chế; cuộc đấu tranh PCTNTC tuy có tiến bộ, nhưng vẫn đặt ra nhiều vấn đề phức tạp mới. Đó là những thách thức nội tại có tính quyết định đến việc nâng cao năng lực cạnh tranh, phát huy hiệu quả mọi nguồn lực và sự phát triển nhanh, bền vững của tỉnh. Do vậy, cùng với việc tăng cường xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, vẫn phải đồng thời thực hiện kiên quyết, kiên trì ngăn chặn, đẩy lùi TNTC với quyết tâm chính trị cao, hành động mạnh mẽ, quyết liệt, hiệu quả hơn.

1. Kết quả đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trên địa bàn tỉnh

1.1. Kết quả đạt được

Ban Thường vụ Tỉnh ủy quan tâm, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác PCTNTC thường xuyên, liên tục, có trọng tâm, trọng điểm. Tỉnh ủy đã ban hành

76,33%; dự án Cảng Mỹ Thủy giai đoạn 1 đã giải phóng mặt bằng đạt 85%, phần đầu khởi công vào đầu năm 2024; dự án Cảng hàng không Quảng Trị đã phê duyệt FS, hồ sơ mời thầu và đến nay đã mở thầu.

⁸²Lễ hội Thống nhất non sông và Khai trương mùa du lịch Quảng Trị năm 2023; Lễ kỷ niệm 50 năm ngày ra mắt Trụ sở Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam. Tổ chức kỷ niệm 55 năm Chiến thắng Khe Sanh - giải phóng huyện Hướng Hóa gắn với Liên hoan nghệ thuật quần chúng “Rừng xanh vang tiếng Ta Lư” tỉnh Quảng Trị, lần thứ V - năm 2023; Kỷ niệm 50 năm ngày Chủ tịch Cuba Fidel Castro thăm vùng giải phóng tỉnh Quảng Trị (tháng 9/1973 - tháng 9/2023); Kỷ niệm 100 năm ngày sinh Đại tướng Đoàn Khuê (29/10/1923-29/10/2023) và các hoạt động kỷ niệm khác.

03 chỉ thị⁸³ và nhiều văn bản khác để triển khai chỉ đạo về công tác PCTNTC; xây dựng các chương trình, kế hoạch hành động cụ thể, kịp thời, sát với địa phương; quan tâm chỉ đạo các cấp ủy, tổ chức đảng, các sở, ban, ngành, Mặt trận và các tổ chức chính trị - xã hội các cấp xây dựng kế hoạch tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật, nhất là pháp luật về PCTNTC.

Đặc biệt, sau khi Trung ương có quy định về thành lập Ban Chỉ đạo PCTNTC cấp tỉnh; Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã kịp thời thành lập Ban Chỉ đạo cấp tỉnh. Sau khi được thành lập, Ban Chỉ đạo cấp tỉnh đã nỗ lực, quyết tâm, khẩn trương triển khai các hoạt động theo chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn quy định; kế thừa, phát huy vận dụng sáng tạo những cơ chế, kinh nghiệm được rút ra qua tổng kết 10 năm hoạt động của Ban chỉ đạo Trung ương để lãnh đạo, chỉ đạo công tác PCTNTC ở tỉnh và đạt được những kết quả bước đầu quan trọng. Nhất là, đã lựa chọn những khâu yếu, việc khó, dư luận xã hội bức xúc để tập trung chỉ đạo giải quyết; quan tâm chỉ đạo thực hiện các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác PCTNTC; chỉ đạo tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, nâng cao hiệu quả phối hợp giữa các cơ quan chức năng trong phát hiện, xử lý TNTC, đảm bảo đồng bộ giữa xử lý kỷ luật Đảng, kỷ luật hành chính và xử lý hình sự. Hoạt động của Ban Chỉ đạo, Thường trực Ban Chỉ đạo, thành viên Ban Chỉ đạo cấp tỉnh từng bước đi vào nề nếp, thực sự là chỗ dựa tin cậy để các cơ quan chức năng thực thi nhiệm vụ, cán bộ, đảng viên và nhân dân tích cực tham gia vào công tác PCTNTC.

Thực hiện Chỉ thị số 13-CT/TU, ngày 29/11/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về *“Tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong tình hình mới”* trên địa bàn tỉnh đã được các cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương quan tâm triển khai thực hiện với tinh thần *“kiên quyết, kiên trì, liên tục, bền bỉ, không nghỉ, không ngừng”*. Các cơ quan chức năng thường xuyên đăng tải nội dung các văn bản của Đảng, Nhà nước về PCTNTC để tuyên truyền đến các tổ chức cơ sở Đảng, cơ quan, đơn vị, cán bộ, đảng viên; lồng ghép các nội dung tuyên truyền PCTNTC vào chương trình các hội nghị, tập huấn, báo cáo viên định kỳ; xây dựng kế hoạch đưa nội dung tuyên truyền PCTNTC vào chương trình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức của tỉnh. Triển khai quyết liệt các giải pháp phòng ngừa tham nhũng như: Công khai, minh bạch về tổ chức và hoạt động; xây dựng định mức, tiêu chuẩn, chế

⁸³- Chỉ thị số 08-CT/TU, ngày 30/8/2016 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng đối với công tác nội chính và phòng chống tham nhũng.

- Chỉ thị số 17-CT/TU, ngày 6/4/2018 của BTV Tỉnh ủy về *“Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, nhân dân trên đại bàn”*.

- Chỉ thị số 13-CT/TU, ngày 29/11/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về *“Tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong tình hình mới”*

độ; quy tắc ứng xử của người có chức vụ, quyền hạn trong cơ quan, tổ chức, đơn vị; chuyên đổi vị trí công tác của người có chức vụ, quyền hạn; cải cách hành chính, ứng dụng khoa học, công nghệ trong quản lý và thanh toán không dùng tiền mặt; thực hiện việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập hằng năm đối với cán bộ, công chức... đã được các cơ quan, đơn vị, địa phương quan tâm, triển khai thực hiện tích cực, hiệu quả.

Các hành vi những nhiễu, tiêu cực, trong một số ngành, lĩnh vực được kiểm chế và có xu hướng giảm; nhiều cơ quan, nhất là cơ quan bảo vệ pháp luật, quản lý tài chính, kinh tế đã thiết lập đường dây nóng và các hình thức thông tin thuận tiện để người dân kịp thời phản ánh, tố giác TNTC. Công tác thanh tra, kiểm tra được thực hiện có trọng tâm, trọng điểm, giúp các cơ quan, đơn vị, địa phương chấn chỉnh những tồn tại, thiếu sót, nâng cao được năng lực, vai trò quản lý, điều hành, đồng thời ngăn ngừa các nguyên nhân dễ phát sinh TNTC. Đã phát hiện và xử lý một số tổ chức, cá nhân sai phạm, thu hồi tiền, tài sản cho Nhà nước, phục hồi quyền và lợi ích hợp pháp cho công dân; công tác phát hiện, điều tra, truy tố, xét xử hành vi tham nhũng được tăng cường, các vụ án tham nhũng đều được đưa ra xét xử với mức án đúng tính chất, mức độ phạm tội, được dư luận đồng tình, ủng hộ.

1.2. Một số hạn chế

- Một số ít người đứng đầu cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể, cơ quan, đơn vị chưa quan tâm đúng mức công tác PCTNTC. Sự lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện phòng ngừa và đấu tranh chống tham nhũng, nhất là “tham nhũng vặt” và “tham nhũng gián tiếp” chưa toàn diện, đồng bộ, thiếu những nội dung đột phá ở một số cơ quan, đơn vị.

- Kết quả công tác phòng ngừa, phát hiện tội phạm về tham nhũng còn chưa đáp ứng yêu cầu công tác đấu tranh với tội phạm tham nhũng. Kết quả thu hồi tài sản sau xét xử các án kinh tế, vẫn còn hạn chế, tài sản tham nhũng thu hồi đạt tỷ lệ còn thấp.

- Công tác kiểm tra, giám sát trong nội bộ từng cơ quan, đơn vị, địa phương để phát hiện hành vi TNTC vẫn còn hạn chế; công tác phòng ngừa gắn với công khai, minh bạch trên một số lĩnh vực nhạy cảm, dễ phát sinh tham nhũng, tiêu cực như đầu tư xây dựng, quản lý đất đai, mua sắm tài sản công, cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, đền bù giải phóng mặt bằng... hiệu quả chưa cao.

- Một số cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức chưa gương mẫu, thiếu trách nhiệm trong công việc, chưa nêu cao tinh thần, thái độ phục vụ Nhân dân.

1.3. Nguyên nhân

** Nguyên nhân kết quả đạt được*

- Những kết quả nêu trên do quyết tâm chính trị cùng với hành động quyết liệt, thực hiện hiệu quả những chủ trương, giải pháp phòng ngừa TNTC của Đảng và Nhà nước nói chung, của Đảng bộ và chính quyền tỉnh Quảng Trị nói riêng.

- Công tác xây dựng và hoàn thiện thể chế về kinh tế xã hội và PCTNTC được đẩy mạnh, từng bước hoàn thiện cơ chế phòng ngừa chặt chẽ. Nhiều quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, quản lý kinh tế - xã hội, PCTNTC được ban hành, tổ chức thực hiện quyết liệt, đi vào cuộc sống, vừa mang tính giáo dục, phòng ngừa, ngăn chặn, vừa phát hiện kịp thời và xử lý triệt để các hành vi TNTC.

- Công tác quán triệt chủ trương, quan điểm của Đảng, Nhà nước về PCTNTC được thực hiện tốt. Nhận thức về công tác PCTNTC của các cấp ủy đảng, chính quyền, ban, ngành, đoàn thể, cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức cùng các tầng lớp nhân dân trên địa bàn tỉnh có nhiều chuyển biến tích cực.

- Ý thức trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động về đấu tranh PCTNTC ngày càng nâng cao.

- Công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra được tăng cường, kịp thời phát hiện và xử lý nghiêm các sai phạm, siết chặt kỷ luật, kỷ cương góp phần nâng cao hiệu quả PCTNTC.

** Nguyên nhân hạn chế*

- Một số quy định pháp luật chưa hoàn thiện, có những nội dung chưa phù hợp, khó áp dụng; một số cơ chế, chính sách, quy định của pháp luật về quản lý kinh tế - xã hội còn sơ hở, thiếu đồng bộ, dễ bị lợi dụng để TNTC; một số quy định của pháp luật liên quan việc phát hiện, xử lý, thu hồi tài sản tham nhũng, khen thưởng và bảo vệ người tố cáo tham nhũng còn khó khăn, vướng mắc trong tổ chức thực hiện hoặc chưa đủ sức răn đe.

- Trách nhiệm, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của một số cấp ủy, tính tiên phong, gương mẫu của một bộ phận cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy, cơ quan, đơn vị, địa phương chưa cao, chưa quan tâm đúng mức việc lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện, kiểm tra, đôn đốc công tác PCTNTC, chưa coi chống TNTC là nhiệm vụ quan trọng.

- Một số cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức thiếu tu dưỡng rèn luyện, lợi dụng sơ hở trong quản lý, cơ chế chính sách để thực hiện hành vi TNTC, lạm dụng chức vụ, quyền hạn để những nhiều, vòi vĩnh.

- Một bộ phận dân cư và xã hội còn thờ ơ, hoặc phản ứng chưa đủ mạnh, tạo điều kiện cho “tham nhũng vặt” tồn tại, phát triển; thói “tham nhũng vặt” diễn ra kín đáo nên khó phát hiện, phòng ngừa.

2. Nhiệm vụ, giải pháp đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, trong thời gian tới.

Tình hình thế giới, trong nước và trên địa bàn tỉnh thời gian tới tiếp tục đứng trước những yêu cầu, nhiệm vụ mới, với những thời cơ, thuận lợi, khó khăn thách thức đan xen. Do vậy, công tác PCTNTC là một nhiệm vụ khó khăn, phức tạp, lâu dài, giữ vị trí đặc biệt quan trọng của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh cũng như củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Trên cơ sở nhận diện các hành vi TNTC⁸⁴; thời gian tới, công tác PCTNTC trên địa bàn tỉnh cần thực hiện những nhiệm vụ, giải pháp cơ bản sau đây:

2.1. Nhóm nhiệm vụ, giải pháp về chính trị tư tưởng

Đẩy mạnh tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, tác phẩm của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng về “*Kiên quyết, kiên trì phòng, chống tham nhũng, tiêu cực góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*”. Triển khai thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả Nghị quyết, Chỉ thị, Kết luận, Quy định của Trung ương về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Xác định phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức là trị tận gốc của TNTC.

Thường xuyên giáo dục, nâng cao nhận thức, làm cho cán bộ, đảng viên và nhân dân thấy rõ nguy cơ, tác hại của tham nhũng, tiêu cực. Bồi dưỡng, nâng cao ý thức, đạo đức cách mạng trong mỗi cán bộ, đảng viên có thái độ cương quyết trong đấu tranh phòng, chống biểu hiện, hành vi TNTC.

Tăng cường công tác phối hợp giữa các cơ quan chức năng và cơ quan báo chí, truyền thông kịp thời cung cấp thông tin, chủ động tuyên truyền định hướng tư tưởng, dư luận đối với các vấn đề bức xúc, nổi cộm nhân dân quan tâm hoặc liên quan công tác PCTNTC; thường xuyên rà soát, phát hiện, xử lý, đấu tranh phản bác các luận điệu sai trái, thù địch, xuyên tạc công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng bộ, chính quyền các cấp trên địa bàn tỉnh trong PCTNTC.

2.2. Nhóm nhiệm vụ, giải pháp về cơ chế, chính sách

Tăng cường kỷ luật, kỷ cương trong hoạt động các cơ quan, đơn vị. Triển khai thực hiện nghiêm *cơ chế phòng ngừa chặt chẽ để “không thể”* TNTC; một *cơ chế răn đe, trừng trị nghiêm khắc để “không dám”* TNTC; xây dựng *văn hóa liêm chính* trong từng cơ quan, đơn vị, cán bộ, đảng viên để *“không muốn”* TNTC và một *cơ chế bảo đảm để “không cần”* TNTC⁸⁵.

⁸⁴ Các hành vi tiêu cực cần tập trung chỉ đạo phòng, chống theo Hướng dẫn số 25-HD/BCĐTW, ngày 01/8/2022 của BCĐTW về PCTNTC

⁸⁵ Nguyễn Phú Trọng: *Sdd*, tr.37

Lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện có hiệu quả các nghị quyết, chỉ thị của Đảng về PCTNTC, nhất là Chỉ thị số 13-CT/TU, ngày 29/11/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về *“Tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, chính quyền đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong tình hình mới”*; các quy định của Trung ương Đảng về kiểm soát quyền lực và PCTNTC trong công tác cán bộ, trong hoạt động thanh tra, kiểm tra, trong hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án.

Gắn các nội dung thực hiện PCTNTC trong thực hiện các nhiệm vụ chính trị, các phong trào thi đua của từng ngành, địa phương, cơ quan, đơn vị với những chỉ tiêu, nhiệm vụ cụ thể, thiết thực; bảo vệ người phát hiện, tố giác, người đấu tranh chống TNTC; kịp thời phát hiện, xử lý nghiêm minh các vụ án, vụ việc TNTC. Thực hiện có hiệu quả Kế hoạch số 121-KH/TU, ngày 03/4/2019 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về thực hiện Chỉ thị số 27-CT/TW, ngày 10/01/2019 của Bộ Chính trị về *“Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo vệ người phát hiện, tố giác, người đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực”*

Thực hành PCTNTC phải được tiến hành thường xuyên; thực hiện nghiêm quy định về công khai, minh bạch và trách nhiệm giải trình trong hoạt động của cơ quan, đơn vị, tổ chức. Kiểm soát có hiệu quả việc kê khai tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn, trước hết là của cán bộ lãnh đạo, quản lý. Phát huy dân chủ ở cơ sở, vai trò hệ thống chính trị, nhân dân trong đấu tranh PCTNTC; đồng thời bảo vệ, phát huy nhân tố tích cực.

2.3. Nhóm nhiệm vụ, giải pháp nêu cao tinh thần trách nhiệm, vai trò tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên

Các cấp ủy, chính quyền, địa phương, cơ quan, đơn vị thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả Kết luận số 14-KL/TW, ngày 22/9/2021 của Bộ Chính trị về chủ trương khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung; Tiếp tục quán triệt, tuyên truyền, giáo dục sâu rộng các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước về PCTNTC; gắn thực hiện Kết luận số 01-KL/TW, ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị khóa XII *“Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”* với các Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI, khóa XII), Kết luận số 21-KL/TW của Ban Chấp hành Trung ương (khóa XIII); Công văn số 1288-CV/TU, ngày 22/9/2023 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy *“Về đẩy mạnh xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, tiêu cực trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức”* làm cho mỗi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và Nhân dân nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm trong đấu tranh PCTNTC.

Mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu phải nêu cao tinh thần tự giác trong tu dưỡng, rèn luyện, thực hiện nghiêm các quy định về nêu gương, những điều

đảng viên không được làm; thường xuyên trau dồi, rèn luyện những phẩm chất cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, vì lợi ích của nhân dân; cán bộ, đảng viên chức vụ càng cao càng phải gương mẫu.

Mỗi cán bộ, đảng viên phải biết vượt lên chính mình, chống tha hóa quyền lực; thường xuyên, nghiêm túc tự kiểm điểm, tự phê bình, “*tự soi, tự sửa*” thông qua cam kết, tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu bằng những việc làm cụ thể, thiết thực phù hợp chức trách, nhiệm vụ được giao.

2.4. Nhóm nhiệm vụ nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng

Các cấp uỷ đảng cần nhận thức đầy đủ và quan tâm hơn nữa đến công tác xây dựng Đảng, nhìn thẳng vào tình hình, thấy rõ ưu điểm để phát huy, thấy hết khuyết điểm để sửa chữa. Thực hiện nghiêm nguyên tắc tập trung dân chủ trong sinh hoạt đảng. Mọi chủ trương quan trọng đều phải được bàn bạc và quyết định tập thể trên cơ sở nghiên cứu và phân tích đầy đủ cơ sở lý luận và thực tiễn.

Nhất quán phương châm “*Phòng ngừa tham nhũng, tiêu cực từ sớm, từ xa, cả ngọn lẫn gốc*”; thường xuyên rà soát, đôn đốc, triển khai thực hiện có hiệu quả các kế hoạch, chương trình của cấp uỷ, chính quyền, địa phương, cơ quan, đơn vị trong tổ chức phổ biến, tuyên truyền, thực hiện nghị quyết, chỉ thị của Đảng về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Phát huy tinh thần chủ động, tự đổi mới và tự chỉnh đốn, xây dựng Đảng vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức.

Nâng cao phẩm chất cách mạng của cán bộ, đảng viên, đấu tranh chống các biểu hiện tiêu cực trong Đảng. Xây dựng đội ngũ cán bộ đủ phẩm chất, năng lực, bản lĩnh, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ (*tự giác tu dưỡng đạo đức, biết trọng liêm sỉ, giữ danh dự, biết xấu hổ, trách nhiệm nêu gương, ...*). Thực hiện tốt công tác đánh giá, quy hoạch, sử dụng cán bộ gắn với yêu cầu nhiệm vụ chính trị; chú trọng công tác phát hiện, tạo nguồn, đào tạo, bồi dưỡng, thu hút, trọng dụng nhân tài đảm bảo hài hoà yếu tố đức, tài.

Phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của các cấp uỷ, cơ quan, đơn vị trong tổ chức phát động thi đua xây dựng văn hoá liêm chính, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; kịp thời biểu dương, khen thưởng gương tập thể, cá nhân tiêu biểu, điển hình, có thành tích xuất sắc trong đấu tranh PCTNTC, lãng phí.

2.5. Nhóm nhiệm vụ, giải pháp kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật

Phát huy dân chủ, tăng cường vai trò giám sát của các tầng lớp nhân dân, nhất là đẩy mạnh thực hiện Quyết định số 217-QĐ/TW, ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị (*Ban hành quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội*) và Quyết định 218-QĐ/TW, ngày 12/12/2013 của

Bộ Chính trị (*Ban hành Quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền*).

Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, nhất là giám sát thường xuyên, tập trung vào những lĩnh vực dễ phát sinh tiêu cực, nổi cộm, gây bức xúc trong xã hội. Xử lý, ngăn chặn có hiệu quả tham nhũng vặt, vòi vĩnh, nhũng nhiễu, gây phiền hà cho người dân và doanh nghiệp. Kịp thời phát hiện, xử lý nghiêm minh các hành vi TNTC.

Tập trung triển khai thực hiện các chỉ thị, quy định, quyết định của Đảng về kiểm tra, giám sát, phản biện xã hội đối với tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên trong rèn luyện đạo đức, PCTNTC...; phát huy vai trò nòng cốt của Ban Chỉ đạo PCTNTC tỉnh, Ủy ban Kiểm tra, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, tổ chức chính trị - xã hội các cấp, cơ quan báo chí và các tầng lớp Nhân dân.

Kiên quyết xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm kỷ luật Đảng, pháp luật của Nhà nước, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, sa vào TNTC, lãng phí, đồng thời có cơ chế, giải pháp phòng ngừa chặt chẽ để không xảy ra TNTC.

KẾT LUẬN

Đẩy mạnh “*Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực*” luôn là nhiệm vụ chính trị quan trọng, có ý nghĩa chiến lược. Hơn nửa thế kỷ trôi qua kể từ ngày Bác đi xa, tư tưởng, đạo đức, phong cách cũng như tấm gương mẫu mực của Người vẫn luôn tỏa sáng, soi đường, chỉ lối cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân học tập và làm theo.

Kiên trì, kiên quyết, không ngừng nghỉ trong công tác PCTNTC là quyết tâm chính trị và là sự vận dụng đúng đắn, sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh phù hợp với bối cảnh thế giới cũng như nước ta hiện nay, đáp ứng nhiệm vụ chính trị, nguyện vọng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân trong sự nghiệp đổi mới.

Trước tình hình và nhiệm vụ mới, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về PCTNTC, đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức trong toàn tỉnh trên từng vị trí, việc làm phát huy hơn nữa ý thức trách nhiệm, tiên phong, gương mẫu trong suy nghĩ và hành động, tự giác thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện; “tự soi, tự sửa”, dốc sức cùng cả nước, cả tỉnh đấu tranh đẩy lùi, loại trừ TNTC. Với lòng thành kính và biết ơn vô hạn đối với Lãnh tụ Hồ Chí Minh, chúng ta ra sức học tập và làm theo Người để Đảng và hệ thống chính trị các cấp ngày càng trong sạch, vững mạnh; khối đại đoàn kết toàn dân tộc ngày càng mở rộng; niềm tin của Nhân dân với Đảng, Nhà nước không ngừng được củng cố bền chặt; sức mạnh tổng lực được khai thác, phát huy, từng bước thực hiện thắng lợi mục tiêu, nhiệm vụ Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020 - 2025

đề ra, góp phần cùng cả nước thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.